

2. L'estratègia global del Pla

2.1. Introducció

Catalunya és una entitat sòlidament travada, tant pel perfecte acoblament de les seves distintes regions geogràfiques d'economia complementària, com per la força d'atracció de Barcelona. Aquest encertat paràgraf de Lluís Solé Sabarís descobreix dos aspectes bàsics de la realitat del país: que Catalunya és una unitat funcional i que el binomi Catalunya-Barcelona és indissoluble.

Catalunya és una unitat funcional perquè els intercanvis i les interrelacions que es produeixen entre els diferents territoris són prou importants perquè això pugui considerar-se d'aquesta manera. Qualsevol intent de planificar el país comptarà, en principi, amb el condicionament favorable de la unió i la complementarietat del conjunt.

Dels treballs de la Diagnosi i, en concret, de l'anàlisi de zones, han quedat al descobert els dos desequilibris principals que hi ha al territori català: les zones deprimides, per una part, i les zones congestionades, per l'altra, a l'un i a l'altre extrem de l'arc de desenvolupament: les unes perquè n'han tingut poc i les altres perquè n'han tingut en excés.

Les característiques que condicionen i defineixen aquestes zones són produïdes bàsicament per circumstàncies congènites amb el territori, com ara les seves condicions i recursos naturals i la seva posició geoestratègica. Aquests factors primaris n'arrossegueu immediatament uns altres que tenen caràcter acumulatiu.

Ja hem dit que l'activitat dels diferents territoris de Catalunya és diversa i complementària i, a més, aquesta activitat no té una distribució homogènia (isotròpica) pel territori sinó que es concentra fonamentalment en els sistemes urbans existents, les ciutats, que tenen en gran part la representativitat del territori.

Cada territori crea la seva ciutat, la seva capital, i cada ciutat té alhora el seu territori, el qual és cohesionat i aglutinat per aquesta. Catalunya té Barcelona com a capital, la qual cohesionava el conjunt, actuant de pol d'atracció de l'activitat i dels fluxos de tot tipus generats al país, i la seva influència es projecta més enllà dels límits territorials d'aquest.

L'augment de la mobilitat de tot tipus i la rapidesa dels desplaçaments fan que avui totes les àrees del territori català quedin més properes entre si, la qual cosa fomenta encara més la mobilitat i reforça el caràcter de la unitat funcional. Al mateix temps, la capital de la unitat funcional es potencia en potenciar-se el conjunt i en resulta una espiral de reforçament mutu. Això permet que la capital, Barcelona, pugui competir amb les grans capitals europees i que el conjunt, Catalunya, pugui competir amb les regions europees més desenvolupades.

Perquè això continuï d'aquesta manera cal que les estratègies que s'adoptin respecte a Catalunya tinguin presents tant la lluita contra els desequilibris interns identificats com el manteniment de l'alt nivell competitiu del país enfront de les altres economies regionals, sobretot davant la creació d'una Unió Econòmica i Monetària, prevista pel Tractat de Maastricht. Per això cal preparar a fons el territori: per a afrontar aquesta competició.

Finalment, dintre d'aquest apartat introductori és necessari subratllar l'evolució important que ha experimentat i continua experimentant el territori com a concepció global, i també respecte a la seva consideració com a marc general on es produeixen les relacions i els intercanvis, i on s'assenten les activitats i la urbanització. Amb els avenços dels transports i les comunicacions es provoca un augment de la mobilitat pel territori i aquest es torna més homogeni.

D'una altra banda, amb l'augment del temps de lleure i la necessitat de buscar entorns alternatius a la congestió de la ciutat, l'activitat humana tendeix a escampar-se per la globalitat del territori (plana, muntanya, mar) i es produeix la utilització i la massificació -en alguns casos- d'espais verds, fet que obliga a una regulació i protecció d'aquests espais.

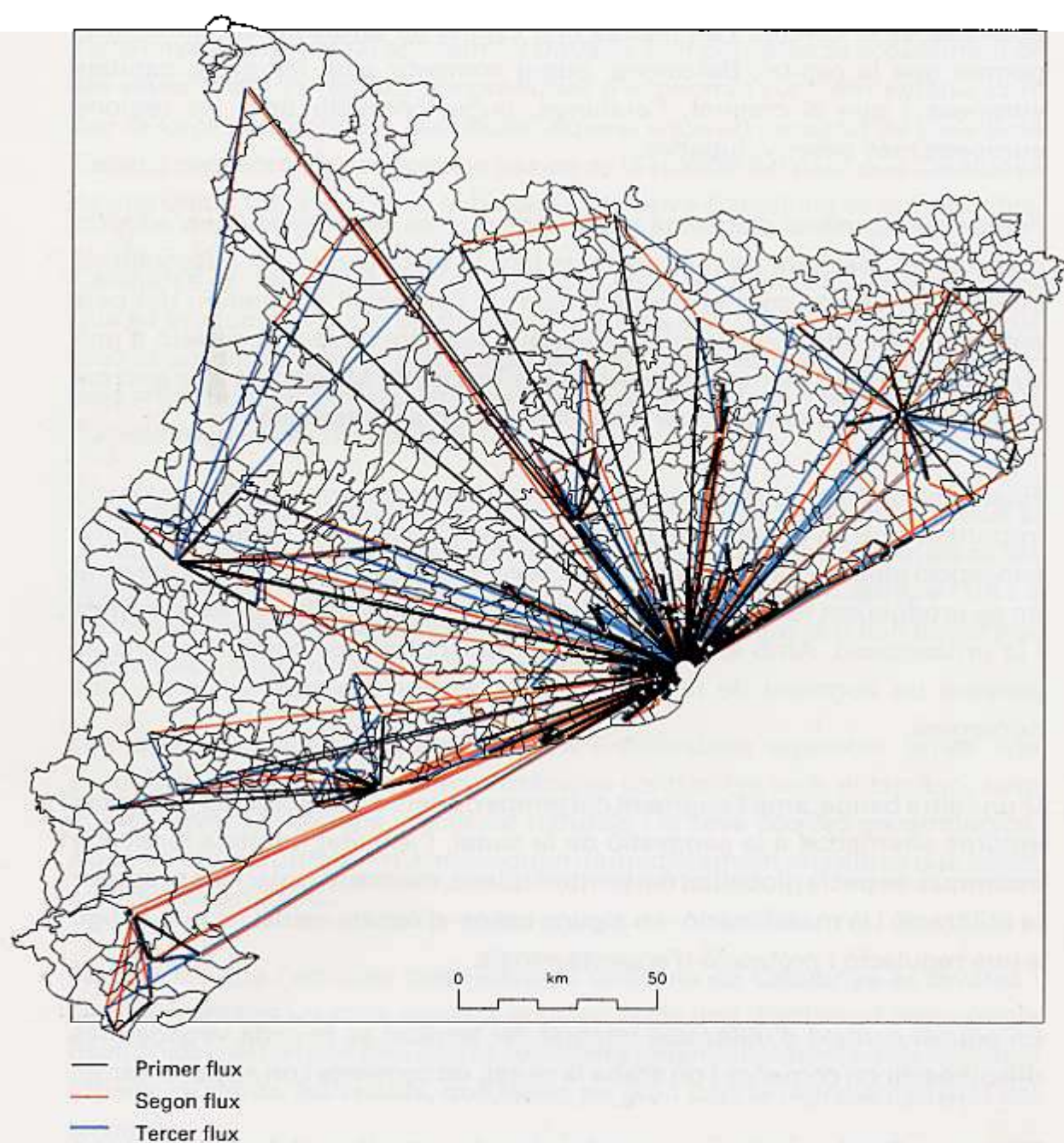
En aquest context d'utilització integral del territori es fa cada vegada més difícil dir on comença i on acaba la ciutat, on comença i on acaba el camp.

En resum, Catalunya és una unitat funcional, un territori global en què hi ha espais per al treball, per a la residència, per al lleure... els quals, juxtaposats, n'ocupen la totalitat.

Hi ha uns determinats desequilibris territorials que cal afrontar sense que en cap moment el conjunt del país perdi potència o competitivitat davant les altres regions europees.

Catalunya, unitat funcional

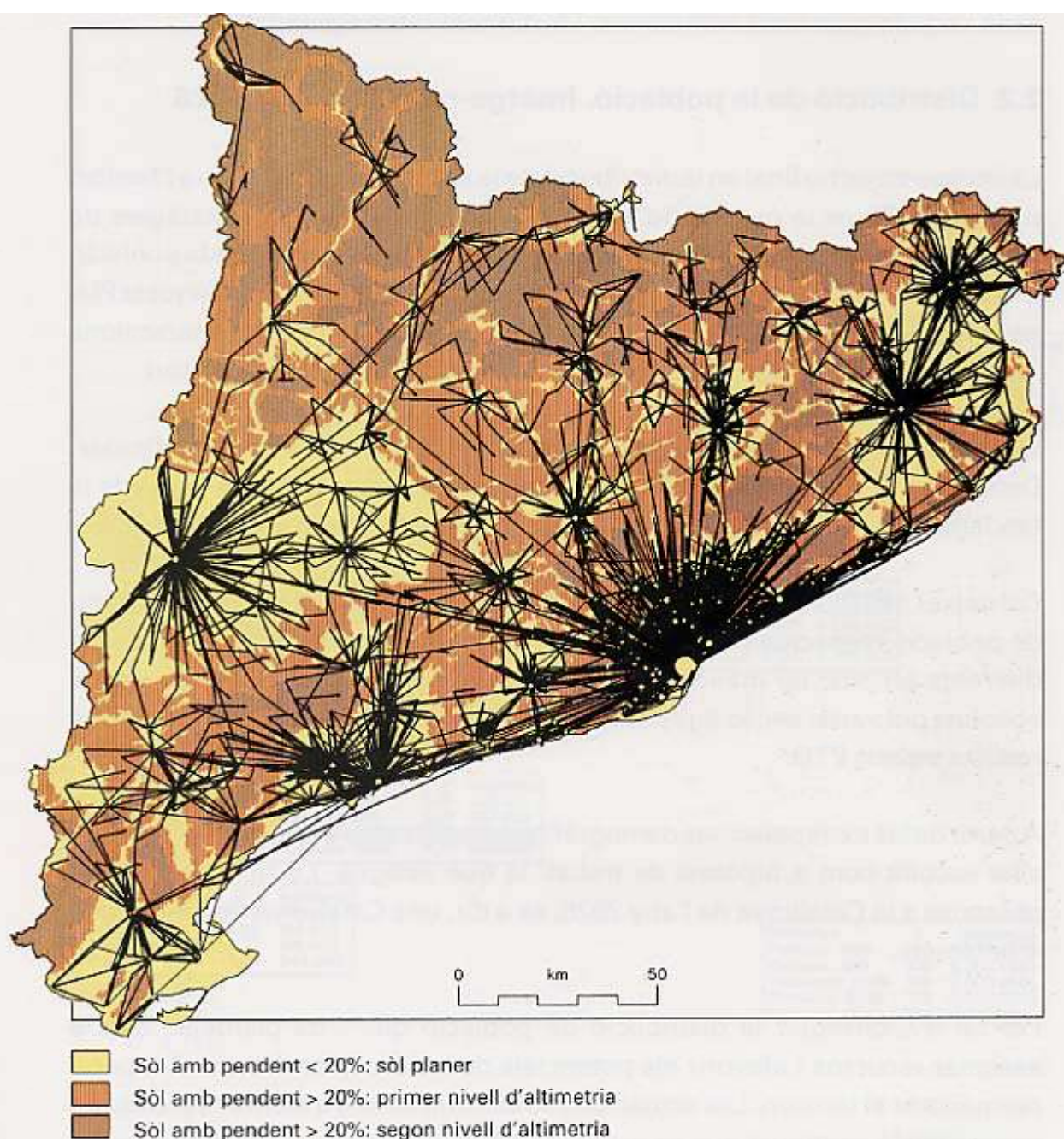
Primers, segons i tercers fluxos de mobilitat laboral obligada entre capitals comarcals i municipis de més de 5.000 habitants

Aquest mapa reflecteix tant el caràcter d'unitat funcional que té Catalunya com la capacitat del lloc central barceloní per a aglutinar el conjunt de capitals i centralitats del territori català.

Localització de l'activitat i dels desequilibris

Fluxos de mobilitat laboral obligada a Catalunya iguals o superiors a 25 viatges/dia

Si els fluxos de tot tipus lligats a l'activitat econòmica, com ara els de mobilitat laboral obligada, determinen en bona mesura el dinamisme i la potència dels diferents territoris, a partir d'aquest plànol es pot observar el contrast entre zones del territori català fortament dinàmiques (fins i tot congestives) i zones del territori que ho són molt poc; també queda palès com els condicionaments morfològics són a l'arrel del problema.

L'expansió de Barcelona crea un entorn metropolità que la converteix en una de les grans metròpolis d'Europa. Les relacions globals potenciades per la capital afecten el conjunt del país, que les reforça al seu torn, i en conjunt les àrees planeres del territori català tendeixen a omplir-se de sistemes urbans cada vegada més rics i complexos, i fortament interrelacionats.

2.2. Distribució de la població. Imatge-objectiu l'any 2026

La imatge-objectiu final en la distribució de la població en el territori a l'horitzó de l'any 2026 és la que ha de resultar de l'aplicació de les estratègies de desenvolupament i reequilibri proposades. Aquesta distribució de la població explicita de manera molt clara quin és el plantejament territorial d'aquest Pla, per tal com la població és la conseqüència directa de totes les interaccions -socials, econòmiques, espacials- que es produeixen sobre el territori.

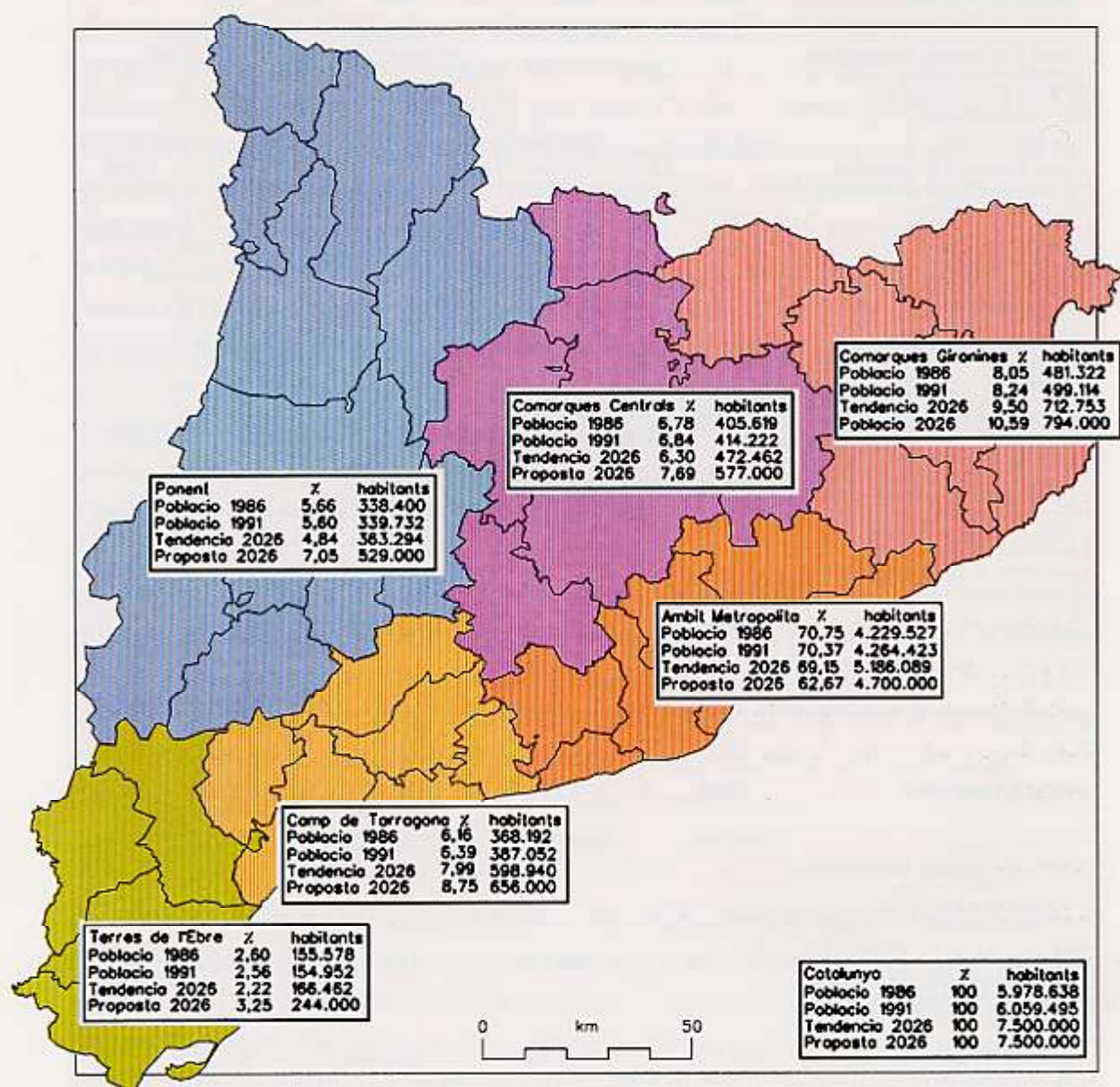
El quadre I mostra l'evolució de la població en les diferents zones definides. Determina l'evolució inercial de la població en aquests àmbits a partir de la tendència 1975-1986 i estableix la correcció proposada per a aquesta evolució.

Cal deixar molt clar que el que es considera com a fet rellevant és el pes relatiu de població respecte al total de Catalunya que en la proposta assoleixen els diferents àmbits, de manera que la xifra de l'increment previst en valors absoluts pot variar sense que per això s'hagin d'alterar els plantejaments que realitza aquest PTG.

A partir de les extrapolacions demogràfiques realitzades a la fase de diagnòstic s'ha escollit com a hipòtesi de treball la que assigna 1,5 milions més de persones a la Catalunya de l'any 2026, és a dir: una Catalunya de 7,5 milions d'habitants.

Per tal d'aconseguir la distribució de població que s'ha plantejat, caldrà assignar recursos i afavorir els potencials de les àrees amb capacitat per a reequilibrar el territori. Les actuacions se centren alhora a alentir el procés de concentració continuat que es produeix a les comarques metropolitanes de Barcelona i la pèrdua de pes relatiu dels altres àmbits territorials respecte al total de Catalunya. Estracta de desaccelerar el procés existent de concentració, tanmateix dotat d'una forta inèrcia segons la qual, en aquestes comarques que conformen l'àrea metropolitana, la població continuarà creixent en valors absoluts; l'objectiu és, tal com s'ha dit, que no ho faci en valors relatius.

Distribució de la població. Imatge-objectiu l'any 2026 proposada pel Pla

La distribució de la població en el territori és fruit d'un seguit de factors que hi incideixen, uns de caràcter geoestratègic i uns altres lligats a la morfologia del territori i als seus recursos naturals. Aquesta distribució i les tendències subjacents que l'han provocada no poden canviar-se però, en canvi, sí que se'ls pot donar suport o reconduir per tal de tendir a l'equilibri territorial.

Distribució de la població. Imatge-objectiu l'any 2026 proposada pel Pla

Àmbit territorial	1900	%	1930	%	1950	%	1981	%
Alt Penedès, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental	864.890		1.552.910		1.975.277		4.240.749	
		44,13		57,39		62,05		71,17
Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany Ripollès i Selva	270.331	13,79	292.382	10,80	294.642	9,26	460.370	7,73
Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès Conca de Barberà, Priorat i Tarragonès	201.809	10,30	201.001	7,43	200.941	6,31	358.681	6,02
Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta	129.666	6,62	143.104	5,29	150.933	4,74	154.241	2,59
Anoia, Bages, Berguedà, Cerdanya, Osona i Solsonès	204.183	10,42	258.607	9,56	283.428	8,90	404.958	6,79
Alt Urgell, Alta Ribagorça Garrigues, Noguera Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià, Urgell i Val d'Aran	288.787	14,74	257.821	9,53	278.261	8,74	339.284	5,70
Catalunya	1.959.666	100,0	2.705.825	100,0	3.183.482	100,0	5.958.283	100,0

Àmbit territorial	1986	%	1991	%	2026 Tendència	%	2026 Proposta	%
Alt Penedès, Baix Llobregat, Barcelonès, Garraf, Maresme, Vallès Occidental i Vallès Oriental	4.229.527	70,75	4.264.423	70,37	5.186.089	69,15	4.700.000	62,67
Alt Empordà, Baix Empordà, Garrotxa, Gironès, Pla de l'Estany Ripollès i Selva	481.322	8,05	499.114	8,24	712.753	9,50	794.000	10,59
Alt Camp, Baix Camp, Baix Penedès Conca de Barberà, Priorat i Tarragonès	368.192	6,16	387.052	6,39	598.940	7,99	656.000	8,75
Baix Ebre, Montsià, Ribera d'Ebre i Terra Alta	155.578	2,60	154.952	2,56	166.462	2,22	244.000	3,25
Anoia, Bages, Berguedà, Cerdanya, Osona i Solsonès	405.619	6,78	414.222	6,84	472.462	6,30	577.000	7,69
Alt Urgell, Alta Ribagorça Garrigues, Noguera Pallars Jussà, Pallars Sobirà, Pla d'Urgell, Segarra, Segrià, Urgell i Val d'Aran	338.400	5,66	339.732	5,60	363.294	4,84	529.000	7,05
Catalunya	5.978.638	100,0	6.059.495	100,0	7.500.000	100,0	7.500.000	100,0

Per això s'han de potenciar els àmbits territorials amb capacitat de desenvolupament i alhora d'una certa entitat, de manera que puguin competir amb l'àmbit central.

Aquest procés de redistribució s'ha encetat en els 10 anys darrers, afavorit per la política territorial aplicada; el fet que sigui durant un període tan curt de temps, en un entorn -sobretot pel que fa als 6 anys primers- de crisi econòmica, impedeix treure'n conclusions excessivament optimistes i prematures; tanmateix sí que representa un punt d'inflexió a la tendència de població que s'havia produït des de sempre i una certa resposta natural cap a l'equilibri que aquest Pla potenciarà, segons els seus plantejaments i en el marc i caràcter de les propostes que li són pròpies. En tot cas cal precisar que aquesta tendència al reequilibri és referent a població, i no va acompanyada d'una tendència parella pel que fa a l'activitat global. És per això que el reequilibri proposat no serà possible sense portar a terme una enèrgica política territorial amb una implantació activa de les polítiques sectorials en l'assoliment de l'objectiu de distribució de la població fixat.

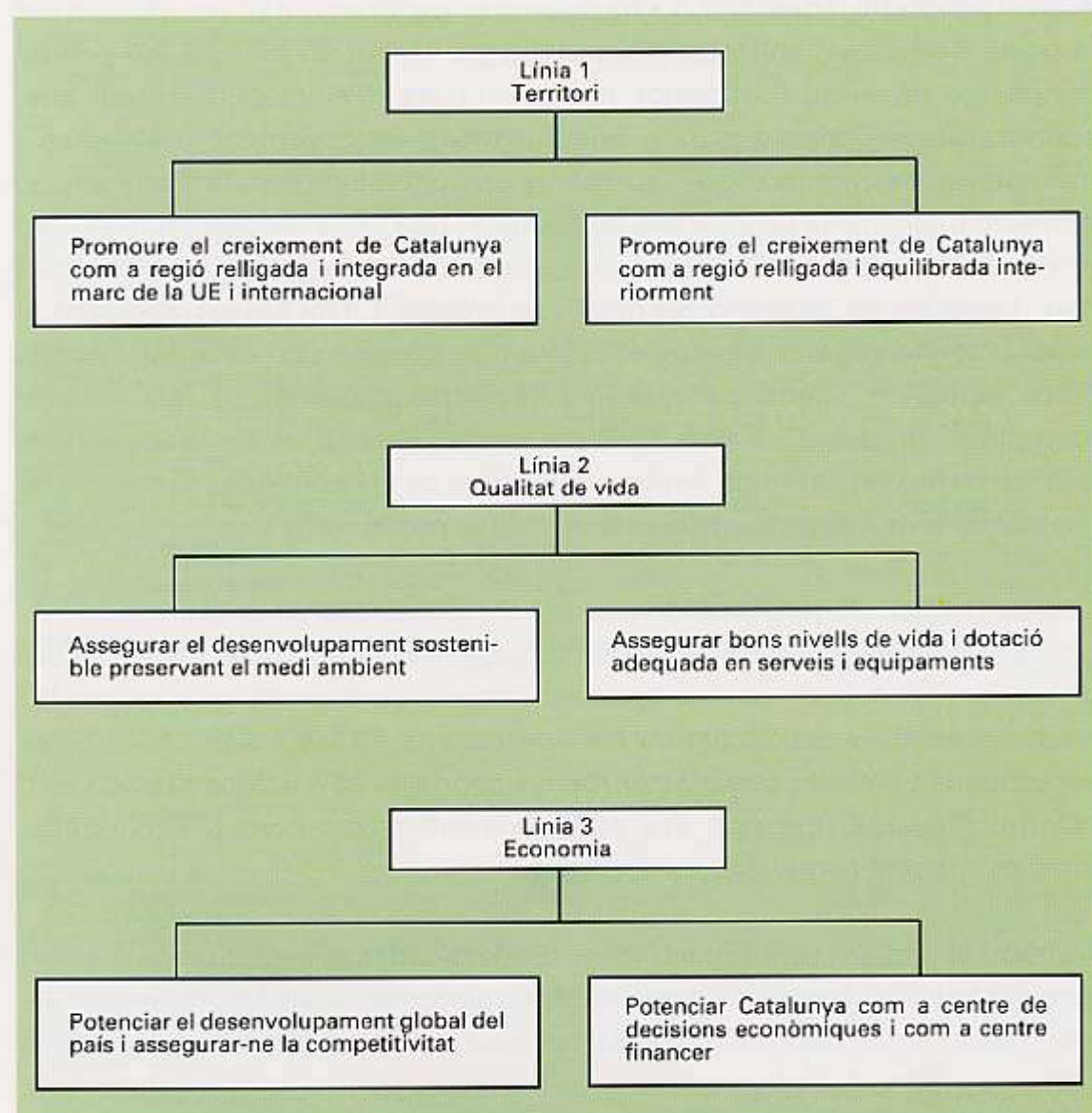
La causa bàsica d'aquesta tendència de població actual rau en el problema de congestió que està patint el lloc central barceloní i és potenciat per la millora de les comunicacions i del transport de viatgers, com també en el fet que les noves tendències productives i les aportacions de les noves tecnologies contribueixin a donar un caràcter menys condicionat a la localització i se'n valorin aspectes que fins ara estaven considerats com a secundaris, principalment el clima i l'entorn natural.

Juntament amb les estratègies i mesures destinades a reequilibrar el país en la seva globalitat, les quals potencien els sistemes urbans d'àmbits territorials exteriors a l'àmbit metropolità de Barcelona, cal potenciar també determinats sistemes urbans de l'interior d'aquesta, per tal de millorar-ne el funcionament, traient pressió del lloc central, i per permetre ordenar i articular el creixement. L'existència dels sistemes urbans generats per les ciutats intermèdies han permès donar una certa estructura al desenvolupament urbanístic produït, que altrament hauria estat caòtic. Això, però, s'ha fet amb un cert cost de qualitat ambiental i ha generat mancances i déficits en serveis, equipaments i infraestructures, que s'han hagut d'anar superant en els darrers anys.

2.3. Les grans línies estratègiques del Pla

Les grans línies estratègiques del Pla es defineixen a partir de desenvolupar-les en tres eixos distints, tot i que les interrelacions entre aquests són

Les grans línies estratègiques del Pla

constants. Per tal de sistematitzar-les s'utilitzen tant els grans objectius del Pla com les orientacions que han de ser tingudes en compte en totes les actuacions sobre el territori per a dur-les a terme.

Els tres eixos bàsics que permeten l'estructuració de les propostes del Pla són:

- a) El territori
- b) La qualitat de vida
- c) L'economia

2.3.1. Eix d'estratègies de caràcter preferentment territorial

a) Promoure el creixement de Catalunya com a regió relligada i integrada en el marc de la CEE i internacional; per això cal:

- Reforçar al màxim les connexions amb les altres regions, canalitzades mitjançant:

- * Infraestructures de transport

- . port
- . aeroport
- . carreteres
- . ferrocarril; TGV

- * Infraestructures d'informació i de telecomunicacions

b) Equilibrar Catalunya i relligar entre si els seus distints territoris, alhora que es reforça el seu caràcter d'unitat funcional mitjançant:

- El millorament de l'accessibilitat global de tot el territori, tant de les àrees rurals com de les metropolitanes i dels sistemes urbans.

- Polítiques específiques per a les zones amb desequilibris.

- * Per a les zones deprimides:

- . Explotar al màxim els potencials endògens.
- . Complementar les activitats productives amb el turisme.
- . Potenciar els centres i subcentres comarcals com a llocs de prestació de serveis.

- * Per a les zones congestionades (metròpoli i faixa litoral)
 - Descentralitzar els factors que provoquen congestió -entesa com a disfuncionalitat- sobretot l'activitat terciària i els serveis, aprofitant la descentralització per a estructurar i articular el territori metropolità i el català en general.
 - Descentralitzar i potenciar els sistemes urbans de ciutats intermèdies amb la capacitat de continuar creixent ordenadament i de descongestionar i equilibrar el territori.
 - Instrumentalitzar la descongestió mitjançant actuacions desòl localitzades en els sistemes urbans alternatius adients.

2.3.2. Eix d'estratègies lligades preferentment a la qualitat de vida

Promoure un desenvolupament sostenible que respecti el medi ambient i ajudi a prevenir, controlar i superar els efectes nocius que aquest desenvolupament podria comportar, garantint una utilització prudent i racional dels recursos naturals.

a) Conservar, protegir i restaurar el medi ambient:

- Fent que l'anàlisi ambiental estigui a la base de qualsevol decisió territorial o sectorial.
- Preservant les zones de més interès natural i paisatgístic.
- Disminuint la contaminació atmosfèrica.
- Reduint i tractant adientment els residus sòlids (urbans i industrials).
- Millorant les infraestructures de sanejament de les aigües.
- Integrant els valors ambientals en la presa de decisions d'obres i actuacions que en comprometin la seva conservació, mitjançant estudis d'impacte ambiental.

b) Assegurar bones condicions de vida a tothom.

- Possibilitant que tothom tingui accés a un habitatge digne.
- Assegurant un entorn adequat als residents en zones urbanes.

- Buscant d'assegurar uns mitjans de vida i de serveis suficients als residents en zones rurals (electrificació, telefonia, aigua, sanejament, accés rodat asfaltat).
- Oferint un bon nivell assistencial.

c) **Assegurar dotacions en equipaments i en prestació de serveis a les persones, a fi que se sentin protegides i ateses en el si de la societat, la qual els ha de permetre desenvolupar els seus potencials físics i intel·lectuals.**

- Assegurant la formació social i intel·lectual de la persona.
- Possibilitant que tothom pugui disposar d'assistència sanitària.
- Assegurant espais de lleure i d'ús recreatiu i per a les diferents expressions de la cultura.

2.3.3. Eix d'estratègies de caràcter preferentment econòmic (foment del desenvolupament)

Per a fomentar el desenvolupament cal:

a) **Integrar l'economia catalana en la internacional, mantenint o augmentant la seva competitivitat.**

- Incorporant noves tecnologies:
- Millorant els processos de producció.
- Millorant les xarxes de distribució i comercialització a través d'assegurar les infraestructures i les actuacions de sòl necessàries per a evitar colls d'ampolles, tals com:
 - * Centres terciaris.
 - * ZAL i CIM.
 - * Recintes firals

b) **Augmentar les interrelacions econòmiques entre els distints territoris interiors i aconseguir la seva complementarietat, de manera que s'optimitzin els recursos de cadascun i la competitivitat global, tot reconeixent el sobrecost de viure en zones geomorfològicament complexes.**

- Fomentant els sectors amb major potencial.
- Reconvertint llocs de treball recessius o amb poc futur.
- Afrontant polítiques estructurals en els sectors que ho necessitin.
- Buscant l'especialització i la complementarietat productiva entre els diferents àmbits territorials.
- Diversificant els sectors productius dels àmbits territorials en general i, en particular, d'aquells que tinguin una especialització sectorial excessiva.
- Dissenyant i aplicant polítiques i mesures socio-econòmiques concretes —en la línia dels plans comarcals de muntanya— a les zones i comarques de muntanya, en reconeixement de la seva especificitat geomorfològica.
- Fomentant i explotant els potencials endògens dels distints territoris.
- Realitzant les actuacions de sòl que permetin disposar de sòl preparat, amb unes localitzacions adequades a la demanda i a la funcionalitat.
- Efectuant propostes sectorials adients respecte a la indústria, el turisme i l'agricultura.

c) Potenciar Catalunya com a centre financer.

2.4. Estratègia per al reequilibri de Catalunya

Hem dit repetidament que Catalunya és una unitat funcional, amb uns certs desequilibris que el conjunt, per la seva complementarietat i interacció, tendeix a mitigar.

Les estratègies per al reequilibri de Catalunya han de reforçar aquestes tendències naturals que es produeixen, mantenint alhora la competitivitat del conjunt per afrontar amb èxit el futur europeu plantejat.

L'activitat i la població, sotmeses als condicionaments geogràfics, es troben desigualment repartides pel territori català i es concentren fonamentalment

als llocs planers del litoral i del pre-litoral. El fenomen de la concentració de població a l'entorn de Barcelona crea no poques diseconomies com a conseqüència de la congestió.

És per això que determinades àrees del territori exterior a l'entorn metropolità esdevenen capaces de convertir-se'n en alternatives, pel que fa a la localització de població i activitat, sense que el país perdi competitivitat alhora que s'aconsegueix de distribuir millor el desenvolupament pel territori i s'ajuda, per tant, al reequilibri global de Catalunya.

Cal advertir que el pes absolut de l'àrea metropolitana és tan formidable que els sistemes urbans en els quals s'ha de recolzar aquest reequilibri han de tenir una certa entitat i actuar al mateix temps de centres territorials d'uns altres sistemes urbans de pes menor, amb els quals reforcin les seves interaccions i aconseguixin d'aquesta manera augmentar el pes global de l'àmbit funcional territorial.

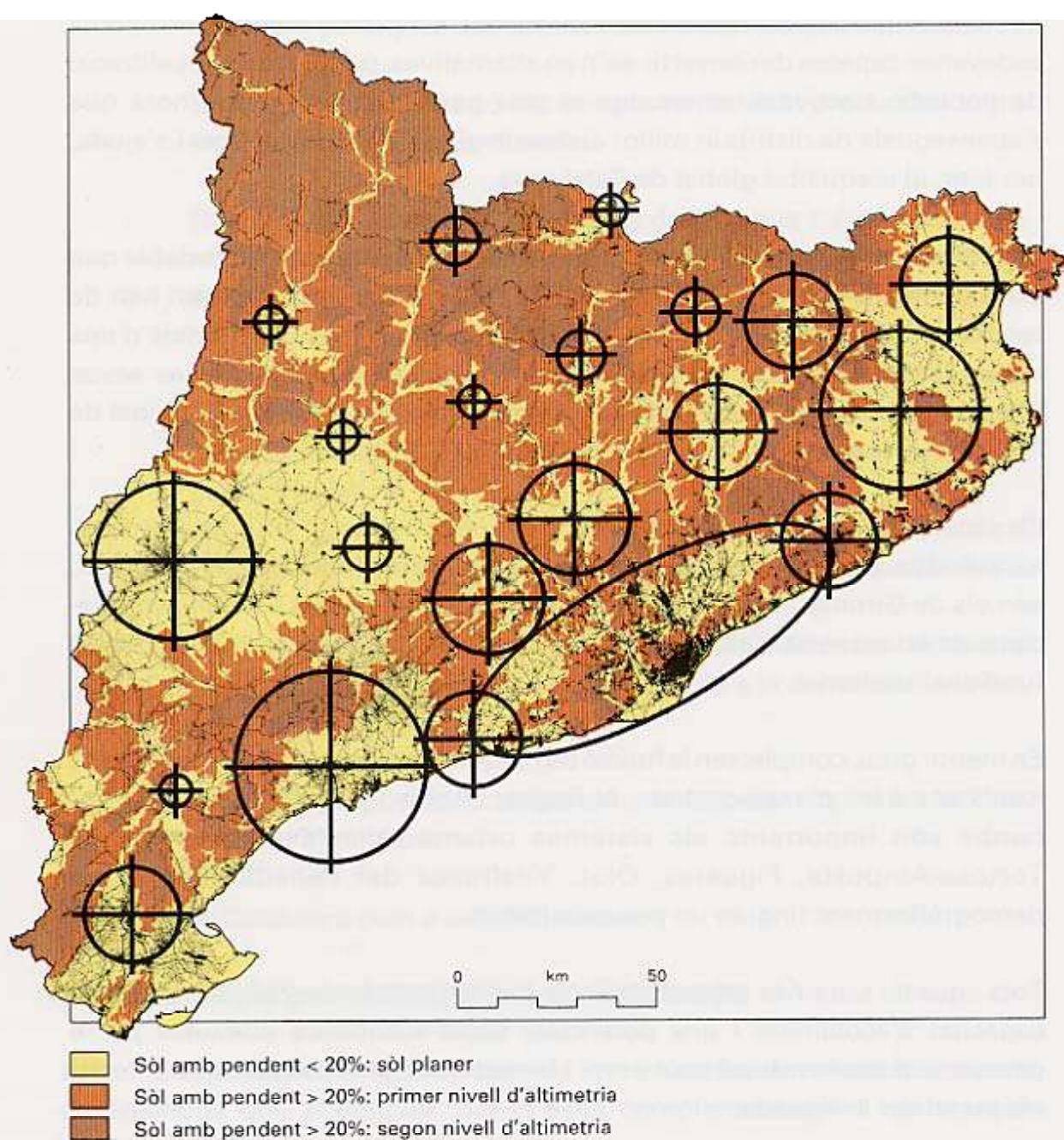
Els sistemes urbans que actuen de centre i que cohesionen àmbits territorials a Catalunya, i que per tant poden ajudar a realitzar les funcions de reequilibri, són els de Girona, Tarragona-Reus-Valls i Lleida, els quals estableixen relacions amb una sèrie d'altres sistemes urbans menors i conformen un àmbit funcional territorial.

En menor grau, compleixen la funció de reequilibri global els sistemes urbans localitzats a les planes centrals: el Bages, l'Anoia i Osona. Territorialment també són importants els sistemes urbans articulats a l'entorn de Tortosa-Amposta, Figueres, Olot, Vilafranca del Penedès, tot i que demogràficament tinguin un pes més reduït.

Tots aquests sistemes urbans tenen en comú l'existència d'un territori amb capacitat d'acolliment i uns potencials socio-econòmics adequats per a permetre el desenvolupament propi i la part que per al reequilibri territorial els pugui ser assignada.

La seva localització és molt il·lustrativa del grau de deutors que arriben a ser dels aspectes geogràfics: Girona, Tarragona-Reus-Valls, Tortosa-Amposta, Figueres i Vilafranca del Penedès, es localitzen al corredor pre-litoral, eix preferent de comunicacions entre Europa i la península Ibèrica; Manresa (Bages) i Vic (Osona) als eixos de penetració cap al Pirineu des de Barcelona, seguint per un costat el riu Llobregat, i el Congost i posteriorment el Ter per l'altre. En el cas de l'eix del Llobregat la penetració acabaria portant, a través

Polaritats per al reequilibri de Catalunya

L'estratègia principal que es planteja per aconseguir el reequilibri global de Catalunya consisteix a potenciar d'antuvi les polaritats d'una certa rellevància, localitzades a l'exterior de l'àrea metropolitana barcelonina i que ja exerceixen de capitals d'amplis territoris que gaudeixen d'un bon nivell de dinamisme demogràfic i econòmic.

dels túnels del Cadí i de Pimorent, fins a Tolosa, la capital de la regió de Migdia-Pirineus, de manera que s'integra a la xarxa bàsica europea d'eixos viaris. Els sistemes urbans de les ciutats de Lleida i d'Igualada es localitzen sobre l'eix Barcelona-Saragossa-Madrid, on Lleida actua com a centre d'un territori molt ampli com és la Depressió Central Catalana.

En conjunt, tots aquests sistemes urbans centralitzen àmbits funcionals territorials relativament amplis i amb un cert pes demogràfic, aconseguit històricament i propiciat per una bona posició estratègica respecte al territori, la qual cosa els ha permès de desenvolupar-se.

Estan relativament separats de l'àrea metropolitana de Barcelona; no obstant hi mantenen, òbviament, fortes relacions. Són, finalment, els sistemes urbans en els quals caldrà fer descansar l'equilibri territorial de Catalunya.

2.5. Estratègia per al reequilibri de l'àrea metropolitana de Barcelona

La morfologia singular del territori de Catalunya, que en algun moment actua de factor condicionant que dificulta l'ordenació territorial, en alguns casos actua de factor altament positiu.

En el cas de l'àrea metropolitana, la morfologia muntanyenca ha permès sostreure a la urbanització espais que, si fossin planers, a hores d'ara ja serien urbanitzats, atès el creixement en taca d'oli que s'ha produït durant aquesta segona meitat de segle. Un exemple, sens dubte paradigmàtic, d'aquests espais és la serra de Collserola.

Els aspectes geogràfics han condicionat l'articulació i estructuració de l'entorn metropolità. El lloc central d'aquesta àrea és l'eixample de Barcelona, plantejat com a expansió del nucli originari de la metròpoli, localitzat al Pla de Barcelona, a la riba de la mar Mediterrània, a redós de la serra de Collserola (que forma part de la serralada Litoral) i acotat pels rius Llobregat i Besòs, que lliguen el Pla al corredor pre-litoral, que com ja hem dit és l'eix canalitzador de les relacions península Ibèrica-Europa, i que ahora s'utilitzen, juntament amb els seus afluents, d'eixos de penetració cap a les planes centrals de l'Anoia, el Bages i Osona i que, posteriorment, porten cap al Pirineu.

En definitiva, aquest lloc central és un lloc irreplicable respecte al territori del Principat, i lligat a la Mediterrània, mar per on se n'han canalitzat històricament les relacions, i la influència del qual ha forjat el caràcter mediterrani del país.

La ciutat de Barcelona troba la seva expansió natural en els territoris del delta del Llobregat, a la part sud de la comarca del Baix Llobregat i també, encara que en menor mesura, cap al costat del riu Besòs i -traspassat aquest- al Maresme sud, en un territori molt acotat per la serralada de Marina i el mar. Per contra, l'expansió cap al Vallès ha hagut de recolzar-se històricament en el Llobregat i en el Besòs o en el pas tortuós de la serra de Collserola. Actualment, l'obertura del túnel de Vallvidrera hi ofereix una nova via d'accés.

L'expansió al Vallès Occidental té característiques diferents segons quina sigui la localització dintre la mateixa comarca. Així, hi ha hagut un tipus d'expansió totalment relligada a Barcelona, que és la que s'ha produït a l'entorn dels nuclis dels municipis situats al peu del vessant nord de la serra de Collserola, com ara Sant Cugat, Cerdanyola o Montcada i Reixac.

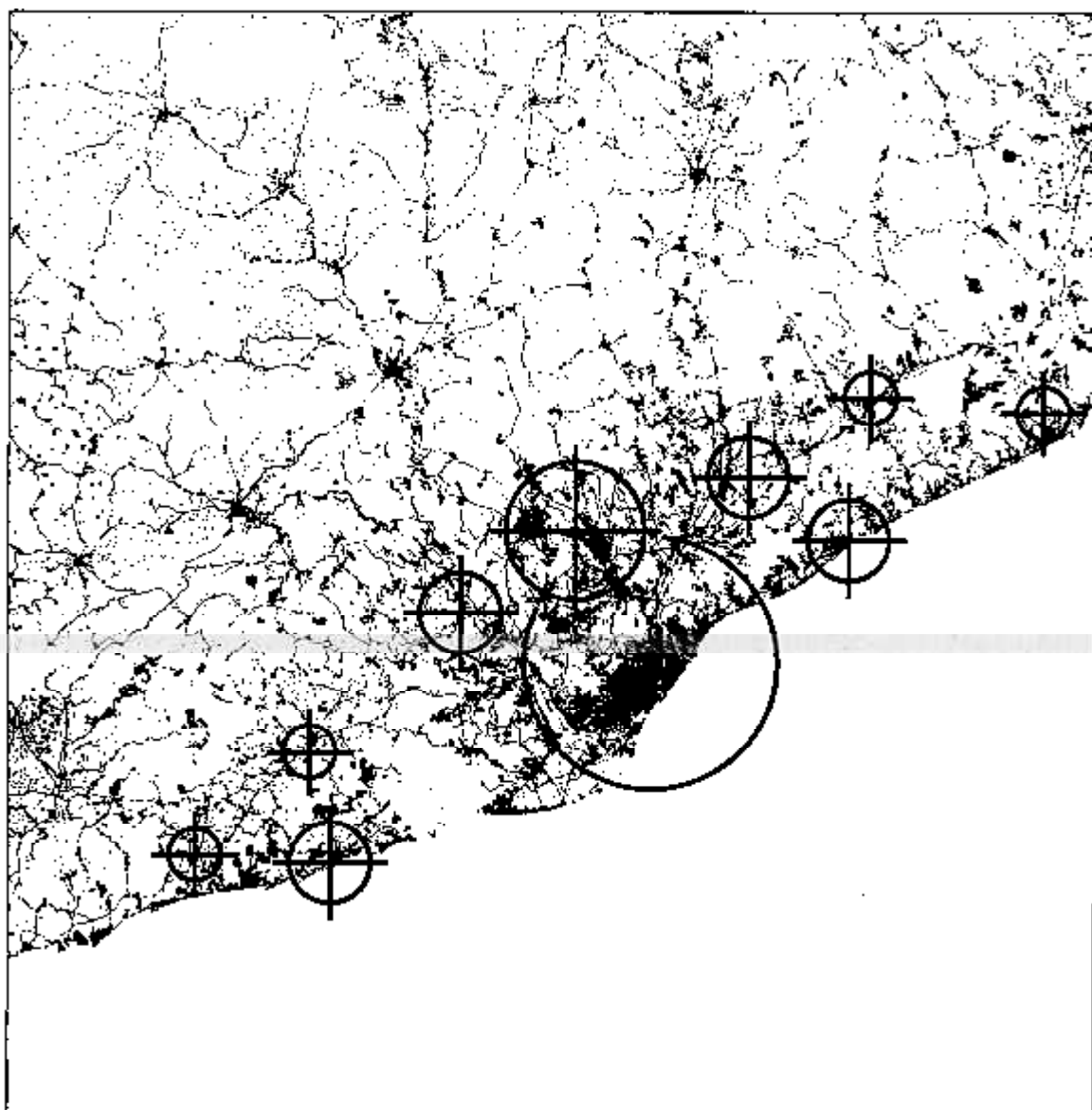
També hi ha hagut expansió a l'entorn de les ciutats intermèdies i de nuclis menors dependents d'aquestes. Aquestes ciutats intermèdies han estat capaces de mantenir la centralitat respecte del creixement esmentat, a pesar de la potència de xuclador del lloc central barceloní; això els ha representat un esforç indubtable per generar activitat i llocs de treball. Terrassa i Sabadell al Vallès Occidental, Martorell al nord del Baix Llobregat, Granollers al Vallès Oriental, totes al corredor pre-litoral, juntament amb Mataró, al Maresme, i Vilanova i la Geltrú i Sitges, al Garraf, són exemples d'aquestes ciutats intermèdies que han estat capaces de mantenir cohesionats els sistemes urbans propis, que justament són els sistemes en què caldrà fonamentar les propostes de reequilibri i descongestió de l'àrea metropolitana, reforçant aquestes ciutats com a centres aglutinadors d'equipaments i de serveis i dotant-les, com a condició indispensable, d'una accessibilitat excel·lent respecte al seu entorn i respecte al lloc central de l'àrea.

Tot això tenint en compte que les actuacions concretes que es realitzin han de dirigir-se a l'estructuració global de l'àrea metropolitana i a la del mateix sistema urbà on s'integrí l'actuació que es formula.

Cal reconèixer el mèrit d'aquestes ciutats intermèdies d'haver acomplert les funcions que van realitzar les *villes nouvelles* a l'Illa de França i les *new towns* a l'àrea metropolitana de Londres.

Tot i que la planificació territorial de l'àmbit metropolità estava ja plantejada a partir del Pla director de l'àrea metropolitana de Barcelona que havia tingut l'antecedent del Pla comarcal de 1953, un cop aprovat l'esquema (1968), en no haver-hi els poders públics adequats per a portar-lo a terme i aplicar les

Polaritats per al reequilibri de l'àrea metropolitana de Barcelona

Un seguit de capitals i els sistemes urbans que generen apareixen localitzats dins de l'àrea metropolitana com a alternativa, justament, del seu lloc central, de manera que en poden captar les energies i dinàmiques amb traducció territorial que aquesta genera, bé siguin residencials, industrials i també terciàries, tot i que aquestes últimes poden consumir-les de manera parcial.

Aquestes polaritats han de permetre, doncs, descongestionar el lloc central i reequilibrar l'àrea metropolitana de Barcelona.

polítiques que la seva materialització implicava, el creixement que consegüentment s'hi va produir es va realitzar en taca d'oli, amb una imatge de continu edificat i va gestar el seu propi model anàrquic d'expansió pel territori. L'existència i funció de reequilibri i distribució del creixement dintre l'àrea metropolitana, portada a terme per les ciutats intermèdies, ha limitat aquell model, basant-se en la morfologia del territori de la mateixa àrea. Aquesta funció de reequilibri es va veure afavorida per la limitació del creixement físic que va representar l'aprovació, l'any 1976, del Pla general metropolità per als 27 municipis de l'antiga Corporació Metropolitana de Barcelona.

La intensificació de fluxos que es produeix en la dinàmica actual, entre els diferents sistemes urbans intermedis i el seu lloc central respecte al lloc central de la metròpoli, no és de cap manera negatiu per a la ciutat intermèdia, però sí que cal reforçar la descentralització del lloc central de l'àrea global amb el desenvolupament de llocs centrals a les ciutats intermèdies, que alhora mantindran o veuran reforçat el seu caràcter de capitalitat davant els seus territoris. La tasca i l'encert de localitzar el lloc central en el si del sistema urbà de les ciutats intermèdies constituïran una proposta bàsica per a impulsar el seu desenvolupament i per a l'acompliment de la seva finalitat de reequilibri.

La potenciació de les ciutats intermèdies, dels seus sistemes urbans i dels seus llocs centrals de desenvolupament és una premissa bàsica que cal complir de cara a l'articulació correcta de l'àmbit metropolità. Fins ara, l'existència d'aquestes ciutats ha permès donar una estructura i distribuir sense traumes excessius el desenvolupament urbà que s'ha produït; ara els cal que se'ls doni suport perquè puguin superar els dèficits que aquesta tasca els ha comportat.

Als límits de l'àmbit metropolità (als extrems del vuit català, a la zona de la Tordera i al Baix Penedès) amb una localització singular que els atorga el territori, caracteritzats bàsicament perquè constitueixen punts d'unió fàcil entre la plana litoral i la pre-litoral i actuen de ròtules d'àmbits funcionals territorials, apareixen uns sistemes urbans incipients, però amb una gran capacitat de desenvolupament i amb una elevada dinàmica econòmica i urbanística. Són sistemes que necessiten que se'ls presti suport pel seu caràcter de pont entre àmbits funcionals territorials distints i pel seu paper de xocladors de desenvolupament, destinats a alleugerir la congestió dels sistemes urbans més densos.